

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 5 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Sreda, 4. junij 2025 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalično pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 30 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z naličnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Pri reševanju računskih nalog mora biti jasno in korektno predstavljena pot do rezultata z vsemi vmesnimi računi in sklepi. **Rezultate zaokrožite na dve decimalni mesti, razen če se v nalogi ne zahteva drugače.** Pri rezultatu mora biti vedno navedena tudi valuta oz. merska enota.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

1. Trditve se nanašajo na ekonomski problem.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Z ekonomskim problemom se ukvarjajo

- _____ samo nerazvite države, kot je Sudan.
- _____ vse države, vendar le v obdobjih gospodarskih kriz.
- _____ vse države, ne glede na razvitost.
- _____ le tiste države, ki imajo bruto domači proizvod na prebivalca nižji od 975,00 EUR.
- _____ vse države, saj imamo ljudje več potreb, kot jih je mogoče zadovoljiti.

(2 točki)

2. Trditvi dopolnite tako, da podčrtate pravilno navedbo oziroma vstavite manjkajoče pojme.

- Za relativno redke dobrine je značilno, da jih je **manj** / **več**, kot je potreb po njih.
- Obstajajo pa dobrine, ki jih je dovolj za zadovoljitev potreb. Take dobrine imenujemo

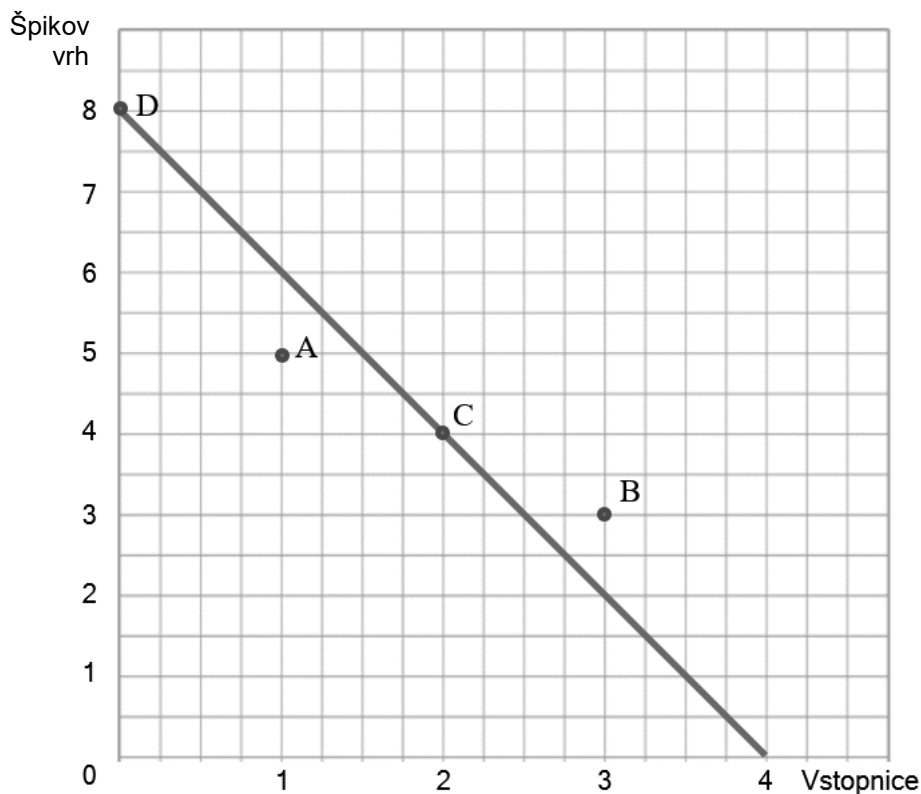
_____ .

(1)
(2 točki)

3. Tine se je med zimskimi počitnicami s starši odpravil na smučanje v Kranjsko Goro. Žepnino, ki jo je prejel od staršev, je porabil za obisk kina, cena vstopnice je bila 10,00 EUR, in za sladkanje s priljubljeno sladico Špikov vrh po ceni 5,00 EUR.

Slika prikazuje Tinetove alternativne možnosti nakupa vstopnic in sladic pri dani žepnini.

V levem stolpcu so navedene nekatere Tinetove možnosti izbire, ki so na sliki označene s točkami A, B, C in D, v desnem stolpcu pa so trditve, ki opisujejo te možnosti izbire.

Povežite Tinetove možnosti izbire s trditvami, tako da na črto v desnem stolpcu vpišete ustrezno črko točke iz levega stolpca.

točka A	_____	Tine je na smučanju za nakup obeh dobrin porabil žepnino v višini 40,00 EUR.
točka B	_____	Tine je moral, da bi lahko plačal nakup obeh dobrin, uporabiti tudi nekaj prihrankov z bančnega računa.
točka C	_____	Tine se je med počitnicami sladkal s Špikovim vrhom, saj so mu vstopnico za kino plačali starši.
točka D	_____	Tine je kino obiskal le enkrat, saj je vse druge filme, ki so jih predvajali med počitnicami, že videl. Petkrat se je posladkal s Špikovim vrhom.

(2 točki)

4. Trditve se nanašajo na Tinino porabo žepnine.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Tina, ki žepnino porabi za nakup malice in soka ter za prevoz v šolo, bo dosegla potrošnikovo ravnotežje, ko

_____ bodo cene zadnjih kupljenih enot vseh treh dobrin enake.

_____ bodo mejne koristnosti zadnjih kupljenih enot vseh treh dobrin enake.

_____ bodo mejne koristnosti zadnjih kupljenih enot vseh treh dobrin višje od njihovih cen.

_____ bo ob dani žepnini dosegla največjo skupno koristnost od porabe teh dobrin.

_____ bo mejna koristnost na evro enaka za vse tri kupljene dobrine.

(2 točki)

5. Opredelite pojem alternativni strošek.

(1)

Pojasnite alternativni strošek na primeru obiska koncerta.

(1)
(2 točki)

6. V podjetjih proizvajajo proizvode in storitve z namenom prodaje na trgu.

Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditev.

Podjetje s prodajo proizvodov in storitev na trgu zasluži **dohodek** / **prihodek** / **dobiček**.

V podjetju izračunajo dobiček s formulo _____.

(2 točki)

7. Preglednica prikazuje spreminjanje celotnega proizvoda glede na različno število delavcev v podjetju Kuli, d. o. o., ki proizvaja peresnice.

Število delavcev	Celotni proizvod (CP)	Povprečni proizvod (PP)	Mejni proizvod (MP)
19	228		
20	270		
21	294		
22	308		
23	308		
24	300		

Izračunajte povprečni in mejni proizvod pri različnem številu delavcev v podjetju Kuli, d. o. o., in rezultate vpišite v preglednico.

(2 točki)

8. V **dolgem obdobju** se v podjetju pojavijo različni donosi.

- Obkrožite črko pred pravilno trditvijo.

Konstantni donos obsega proizvodnje se pojavi v podjetju, ko enakomerno povečanje obsega vseh proizvodnih dejavnikov povzroči

- A več kot sorazmerno povečanje obsega proizvodnje.
- B sorazmerno povečanje obsega proizvodnje.
- C manj kot sorazmerno povečanje obsega proizvodnje.
- D sorazmerno zmanjšanje obsega proizvodnje.

(1)

- Dopolnite trditev.

V slaščičarni spečejo 40 tort na dan. Z enakomernim povečanjem proizvodnih dejavnikov za četrtno so dosegli konstantne donose.

Število spečenih tort se je povečalo za _____ tort.

(1)
(2 točki)

9. Podjetje Gro, d. o. o., ki proizvaja žage, razpolaga z 900.000,00 EUR kapitala. V letu 2023 je podjetje proizvedlo in prodalo 9.270 žag, po prodajni ceni 85,00 EUR za žago. Proizvodni stroški so znašali 720.890,00 EUR.

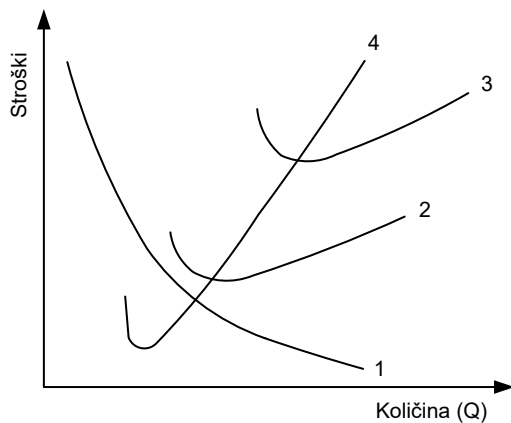
Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Z analizo podatkov ugotovimo, da

- _____ je kazalec donosnosti poslovanja 1,093.
- _____ znaša podjetnikov donos 74,51 EUR na vsakih 1.000,00 EUR vloženega kapitala.
- _____ prihodki presegajo stroške za 9,3 %.
- _____ podjetje posluje ekonomično, ker je kazalec ekonomičnosti poslovanja 1,93.

(2 točki)

10. Slika prikazuje proizvodne stroške.

Dopolnite preglednico z manjkajočima vrstama proizvodnih stroškov, ki sta na sliki označeni s številka 3 in 4.

Številka krivulje	Vrsta proizvodnega stroška
1	povprečni fiksni stroški (AFC)
2	povprečni variabilni stroški (AVC)
3	
4	

(2 točki)

11. Tržne strukture se med seboj razlikujejo po tržni moči in vplivu podjetij na oblikovanje cene dobrin.

Razvrstite našete oblike tržnih struktur v pravilnem vrstnem redu tako, da bo s številko 1 označena tržna struktura, ki zagotavlja najmanjšo tržno moč in vpliv podjetij na oblikovanje cene, in s številko 4 tržna struktura, ki zagotavlja največjo tržno moč in vpliv podjetij na oblikovanje cene. Oligopol je že označen s številko 3.

- _____ monopol
- _____ monopolistična konkurenca
- 3 oligopol
- _____ popolna konkurenca

(2 točki)

12. Trditve se nanašajo na potrošnikovo mnenje o stopnji razlikovanja izdelkov na trgu.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

- _____ Diferencirani izdelki so si med seboj zelo podobni oziroma so identični.
- _____ Homogeni izdelki so popolni substituti.
- _____ Med diferenciranimi izdelki je veliko resničnih ali namišljenih razlik.
- _____ Homogeni izdelki se v očeh kupcev med seboj razlikujejo po blagovnih znamkah.

(2 točki)

13. Na trgu potrošnih dobrin deluje splošni zakon povpraševanja.

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Splošni zakon povpraševanja pove, da so ob nespremenjenih okoliščinah potrošniki pripravljeni kupiti večjo količino posamezne dobrine le pri **nižji** / **enaki** / **višji** ceni dobrine, ob naraščanju cene dobrine pa se bo obseg povpraševanja **zmanjšal** / **povečal**.

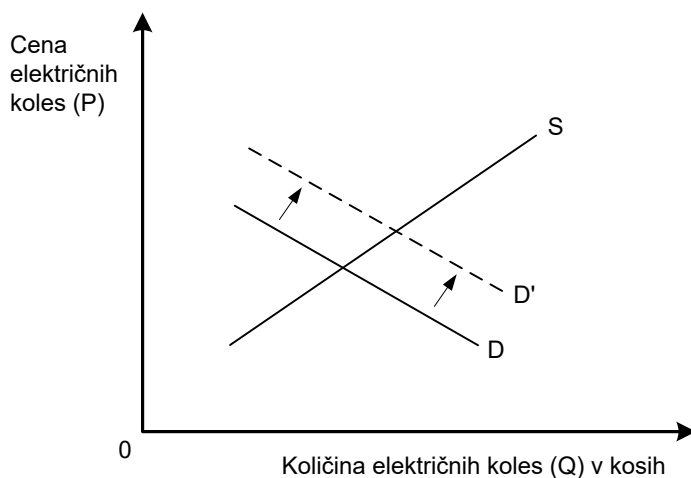
(1)

- Navedite enega izmed **učinkov**, s katerim pojasnimo delovanje splošnega zakona povpraševanja.

(1)
(2 točki)

14. Slika prikazuje spremembo na **trgu električnih koles**.

- Obkrožite črko pred pravilno trditvijo.

Premik krivulje D v D' je nastal zaradi

- A vgradnje lažjih baterij v električna kolesa in znižanja proizvodnih stroškov električnih koles.
- B zvišanja cene električnih koles, ki je odvisna od zmogljivosti vgrajene baterije.
- C pandemije koronavirusa in težav pri dobavi komponent za električna kolesa.
- D trenda trajnostne mobilnosti in večjega zanimanja potrošnikov za nakup električnih koles.

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Po premiku krivulje D v D' bo ravnotežna cena električnih koles

nižja / enaka / višja.

(1)

(2 točki)

15. Podjetja so proizvedla 40.000 kg proizvodov in jih ponudila na trgu po ceni 10,00 EUR za kg. Z analizo proizvodnih zmožnosti v panogi so ugotovili, da je koeficient cenovne elastičnosti ponudbe 1,27.

- Izračunajte odstotno spremembo količine ponujenih proizvodov pri znižanju tržne cene na 9,00 EUR za kg.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Dopolnite trditev in podčrtajte pravilno navedbo.

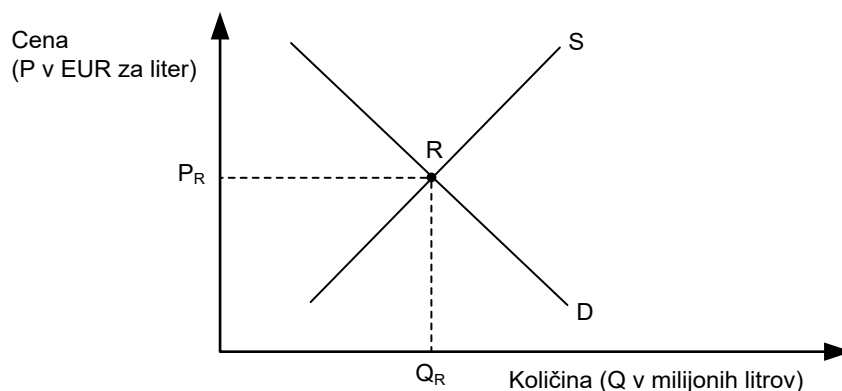
Pri znižanju tržne cene na 9,00 EUR za kg se je obseg ponudbe zmanjšal na

_____ kg proizvodov, ponudniki pa so dosegli **manj** / **več** kot

327.000,00 EUR prihodkov.

(1)
(2 točki)

16. Slika prikazuje trg kurilnega olja v Sloveniji v letu 2022.

Zaradi hitre rasti cen na svetovnem trgu je vlada Republike Slovenije septembra 2022 omejila ceno kurilnega olja v višini 1,37 EUR za liter.

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Vlada Republike Slovenije je določila **minimalno** / **maksimalno** ceno v višini 1,37 EUR za liter, da bi zaščitila **potrošnike** / **ponudnike** kurilnega olja.

(1)

- Na sliki vrišite ceno, ki jo je določila vlada.

(1)
(2 točki)

17. Opredelite pojem porazdelitev (distribucija) dohodka.

(1)

Navedite dohodke proizvodnih dejavnikov.

(1)
(2 točki)

18. Slika prikazuje krožni tok dohodkov v gospodarstvu.

Sliko dopolnite tako, da v prazna polja vpišete ustrezne ekonomske pojme.

(2 točki)

19. Obkrožite črko pred pravilno trditvijo, odgovor utemeljite.

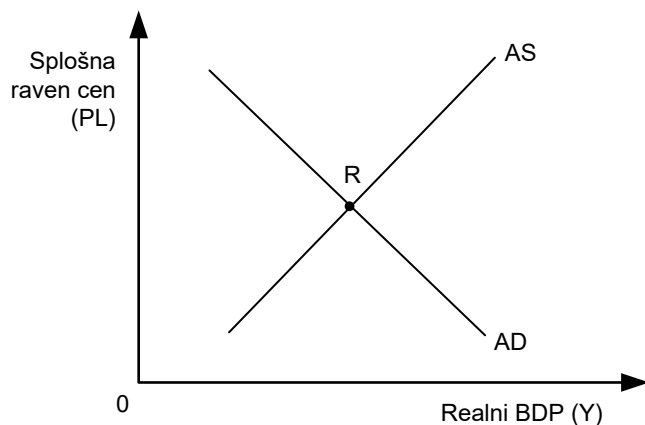
- Realne plače v nekem gospodarstvu se povečajo, če se ob 3-odstotni rasti produktivnosti dela
 - A zaradi vladnih protiinflacijskih ukrepov ob nespremenjenih nominalnih plačah zniža stopnja inflacije s 4,8 na 4,2 %.
 - B zvišujejo nominalne plače v skladu z rastjo produktivnosti, vendar počasneje kot cene dobrin.
 - C nominalne plače ob 4,8-odstotnem zvišanju cen dobrin zvišajo za 5 %.
 - D ob 1,1-odstotnem znižanju cen zaradi ukrepov vlade nominalne plače znižajo za 1,5 %.

(1)

- Utemeljitev:

(1)
(2 točki)

20. Slika prikazuje gospodarstvo države Grandije.

Vlada Grandije je v januarju 2024 zvišala minimalno plačo, s čimer so se povečale plače in s tem **potrošnja gospodinjstev**.

- V sliko vrišite spremembo, ki jo je povzročilo zvišanje plač.

(1)

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Zaradi zvišanja plač se bo v Grandiji, ceteris paribus, splošna raven cen
znižala / **zvišala**, hkrati pa se bo realni BDP **zmanjšal** / **povečal**.

(1)
(2 točki)

21. Dopolnite opredelitev bruto nacionalnega proizvoda (BNP) in podčrtajte pravilno navedbo.

Bruto nacionalni proizvod Slovenije je seštevek _____ vrednosti vseh

vmesnih / **končnih** proizvodov in storitev, ki so bili proizvedeni

s/z _____ v lasti slovenskih državljanov v določenem letu.

(2 točki)

22. Na začetku leta 2022 je bilo v Sloveniji 2.116.972 prebivalcev. V tem letu je v Sloveniji umrlo 4.865 prebivalcev več, kot se jih je rodilo. Leta 2022 se je v državo priselilo 35.613 prebivalcev in iz nje odselilo 20.956 prebivalcev.

(Vir: SURS)

- Izračunajte migracijski saldo v Sloveniji v letu 2022.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Dopolnite trditev.

Na koncu leta 2022 je bilo v Sloveniji _____ prebivalcev.

(1)
(2 točki)

23. V levem stolpcu so navedeni javnofinančni prihodki, v desnem pa so značilnosti, ki jih opisujejo.

Povežite javnofinančne prihodke z značilnostmi tako, da na črto v desnem stolpcu vpišete ustrezno črko iz levega stolpca.

	_____	Davek ima tri stopnje, 22 %, 9,5 % in 5 %.
A	davek na dodano vrednost	_____ Podjetja plačajo davek, če prihodki presegajo stroške poslovanja.
B	dohodnina	_____ Davek plačajo zaposleni in samozaposleni po progresivni davčni stopnji.
C	davek na dobiček	_____ Davek plačajo vsi prebivalci ob nakupu blaga in storitev.

(2 točki)

24. Centralna banka povečuje količino denarja v obtoku s krediti.

Razvrstite naslednje trditve o posledicah izdajanja primarnega denarja v smiselnem vrstnem redu od 1 do 4. Izdaja primarnega denarja je označena z 1.

_____ Z dodatnim izposojenim denarjem gospodinjstev in podjetij se bodo povečale potrošnja in investicije.

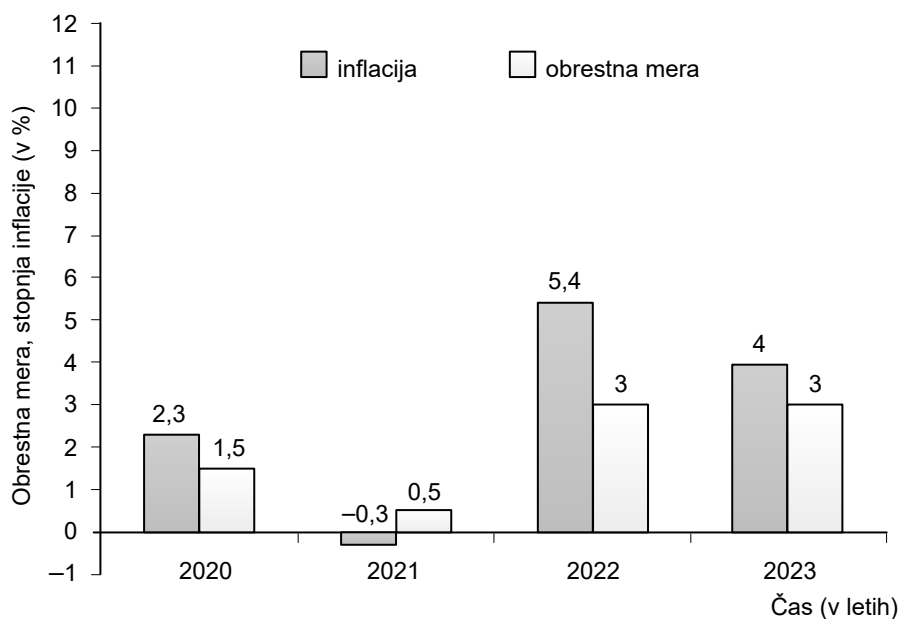
1 _____ Izdaja primarnega denarja.

_____ Agregatno povpraševanje se bo povečalo.

_____ Poslovne banke posojajo več denarja gospodinjstvom in podjetjem.

(2 točki)

25. Slika prikazuje obrestno mero centralne banke in stopnje rasti cen v državi Slaviji od leta 2020 do leta 2023.

Analizirajte sliko in ocenite pravilnost trditev.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

_____ Leta 2020 je bila v Slaviji deflacija.

_____ Centralna banka je v letu 2021 izvajala ekspanzivno denarno politiko.

_____ Centralna banka je v letu 2022 izvajala restriktivno denarno politiko.

_____ V letu 2023 je bila obrestna mera realno pozitivna.

(2 točki)

26. Preglednica prikazuje podatke za Slovenijo v juniju 2021.

Srednje število prebivalcev	Aktivni prebivalci (v tisočih)	Delovno aktivni prebivalci (v tisočih)	Registrirano brezposelni (v tisočih)
2.108.078,5	1.023	979	44

(Vir: SURS)

- Analizirajte podatke v preglednici in izračunate stopnjo registrirane brezposelnosti.
Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Med brezposelnimi je veliko takšnih, ki delajo na črno, zato je v Sloveniji anketno brezposelnih **manj** / **več**, kot je registrirano brezposelnih oseb.

(1)
(2 točki)

27. Opreделите pojem ekonomska politika.

(2 točki)

28. Trditve se nanašajo na **ukrepe fiskalne politike** v državah članicah EU po letu 2021 oziroma po koncu pandemije koronavirusa.

Vpišite E, če gre za ukrep ekspanzivne fiskalne politike, in R, če za ukrep restriktivne fiskalne politike.

_____ Ukinitve javnofinančne pomoči podjetjem in državljanom za okrevanje po pandemiji, saj so države članice EU prezadolžene.

_____ Krčenje javnih naložb na regionalni in nacionalni ravni in s tem zmanjševanje javnofinančnih odhodkov države članice EU.

_____ Spodbujanje dolgoročnih zelenih naložb in sofinanciranje kohezijskih projektov, ki bodo v prihodnosti povečali javnofinančne prihodke.

_____ Hitro zmanjšanje javnega dolga in fiskalna disciplina, javnofinančni primanjkljaj naj ne presega 3 % BDP, saj so države članice EU nagnjene k čezmernemu zadolževanju.

(2 točki)

29. V Evropski uniji uporabljamo več metod merjenja revščine.

V levem stolpcu sta navedena dva kazalnika merjenja revščine, v desnem pa so trditve, ki opisujejo posamezni kazalnik merjenja revščine.

Povežite pojma s trditvami, tako da na črto v desnem stolpcu vpišete črko iz levega stolpca.

	_____	Dohodek za enočlansko gospodinjstvo je leta 2022 v Sloveniji 827,00 EUR na mesec.
A	stopnja tveganja revščine	_____ Letno število revnih oseb na vsakih 100 prebivalcev v državi.
B	prag tveganja revščine	_____ Delež socialno izključenih oseb, ki so živele z letnim razpoložljivim neto dohodkom, ki jim ni omogočal običajnega načina življenja v neki državi.
	_____	Predstavlja 60 % mediane razpoložljivega neto dohodka gospodinjstev v državi.

(2 točki)

- Pojasnite način dokladnega financiranja pokojninskega sistema v Sloveniji.

(1)

- Pojasnite način naložbenega financiranja pokojninskega sistema v Sloveniji.

(1)

(2 točki)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran